

MÜASİR DÖVRDƏ BANKLARIN KREDİT FƏALİYYƏTİNİN ŞAXƏLƏNDİRİLMƏSİNİN NƏZƏRİ ASPEKTLƏRİ

<https://doi.org/10.30546/3006-0346.2024.6.84.061>

LALƏ ŞAHBAZOVA

Lənkəran Dövlət Universitetinin dissertantı

E-mail: shahbazova1995@gmail.com

Müasir dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas vəzifəsi əhalinin rifahını və həyat səviyyəsini yüksəltməkdir. Bu məqsədlə ölkə əhalisinin maliyyə savadlılığının səviyyəsini yüksəldilməsi, habelə inflyasiyanın sürətinin cilovlanması zəruridir. Bu amillər istehlak kreditləşməsinin səmərəliliyinin artırılması, vaxtı keçmiş borcların azaldılması, bank sektorunun və bütövlükdə milli iqtisadiyyatın göstəricilərinin yaxşılaşdırılması baxımından önəmlidir. Bütün bunlar isə öz növbəsində bank kredit fəaliyyətinin şaxələndirilməsi səviyyəsindən, bankların və onların fəaliyyətinin etibarlılığının artmasının nə dərəcədə dinamik və şəffaf olmasından asılıdır. Dünyanın bir çox müxtəlif ölkələrində bankların kredit fəaliyyətinin şaxələndirilməsinin nəzəri əsaslarının öyrənilməsi intensivləşdirilmiş maliyyə siyasətinin və müasir iqtisadiyyatın aktual problemlərinin inkişafı üçün vacib olan ümumi nəticələr çıxarmağa imkan verir. Odur ki, milli iqtisadiyyatın ən önəmli hissəsi kimi bankların kredit fəaliyyətinin şaxələndirilməsinin elmi, nəzəri və təcrübi məsələlərinin aydınlaşdırılması vacib hesab edilir.

Bu gün ölkənin müasir iqtisadi siyasətinin əsas problemlərindən biri sahə münasibətlərinin inkişafı üçün hərəkətverici qüvvə kimi bankların kredit fəaliyyətinin səmərəli sisteminin formalaşdırılmasıdır. Bank sistemi milli iqtisadi sistemin tərkib hissəsi olmaqla istənilən ölkənin iqtisadiyyatında önəmli rol oynayır və əsas yer tutur. Bu, onun mahiyyəti, funksiyaları və iqtisadi həyatın digər sahələrinə təsiri ilə müəyyənləşdirilir. Bank sektorunun iqtisadi fəaliyyətin ən önəmli hissəsi kimi müəyyənləşdirmək məqsədilə sosial-iqtisadi inkişafın müxtəlif mərhələlərində bankların yaranma və inkişaf tarixinə diqqət yetirilməlidir [1, s.245].

Son illərdə iqtisadi inkişafda bankların rolu artmaqda davam edir və onların fəaliyyəti bütün iqtisadi fəaliyyət sahələri ilə sıx bağlıdır. Bankların əsas vəzifəsi pul və kapitalın fasiləsiz dövriyyəsini təmin etmək, dövlət və əhaliyə, sənaye müəssisələrinə kredit verməkdən, ümumi iqtisadi yığımlara şərait yaratmaqdan ibarətdir [2, s.84]. İqtisadiyyatın maliyyə sektorunda fundamental mövqe tutan bank sistemi

olmadan dövlətin mütərəqqi inkişafı qeyri-mümkün görünür. Buna görə bazar inkişaf yolunda olan istənilən ölkə üçün maliyyə münasibətlərinin inkişafının zəruri şərti kimi bankların səmərəli fəaliyyəti iqtisadi siyasətin inkişafının prioritet istiqamətinə çevrilir. Hazırda banklar müxtəlif fəaliyyətlər reallaşdırırlar ki, onlara ən çox gəlir götürən fəaliyyət sahəsi kredit fəaliyyətidir. Bankların kredit fəaliyyəti sahəsini tədqiq etməzdən əvvəl, ilk öncə, kreditin özünün nəzəri əsaslarının öyrənilməsi zəruridir. Kreditin nəzəri əsasını onun bazar iqtisadiyyatının ən önəmli kateqoriyalarından biri kimi mahiyyətinin öyrənilməsidir.

Kreditin özünəməxsus prinsipləri və funksiyaları vardır və bütün kredit prosesi onların üzərində qurulur. Bundan əlavə, müasir insan cəmiyyətinin maliyyə dövriyyəsi kreditə xas olan belə prinsiplər və funksiyalar əsasında idarə olunur. Bank kreditləşməsinin əsas prinsiplərinə daxildir: 1. Kreditin qaytarılması prinsipi. Bu, nəzərdə tutur: fiziki və ya hüquqi şəxs əvvəllər kommərsiya bankı tərəfindən ona verilmiş vəsaiti qaytarmalıdır. Borc verəndən kredit vəsaitləri borcalana gedir və daha sonra əks proses, yəni borcalandan borcverənə qayıdır; borcalandan bu vəsait birbaşa borc verənə qaytarılır; borcalan kreditordan götürdüyü vəsaiti vaxtında və kredit müqaviləsində müəyyən edilmiş şərtlərlə qaytarmalıdır; borcalan borc götürdüyü kredit vəsaitinin qaytarılması üçün nəzərdə tutulmuş müddətlərə əməl etmədiyi təqdirdə bank müəyyənləşdirilmiş cərimələr sistemini tətbiq etmək hüququna malikdir; müəyyənləşdirilmiş ödənişlərin təkrar gecikdirilməsi halında kreditörün məhkəməyə müraciət etmək hüququ vardır. Ödəniş prinsipi. Ödəniş prinsipinin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, borcalan kredit resurslarından müvəqqəti istifadə məqsədilə kredit təşkilatı tərəfindən müəyyənləşdirilmiş faiz şəklində əlavə məbləğ ödəməlidir. Bu prinsip kredit təşkilatının əmanət kimi cəlb edilmiş vəsaitlərə görə həmin təşkilat tərəfindən faizlərin ödənilməsi ilə bağlı çəkilmiş xərclərin ödənilməsini və qazanc əldə etməsini təmin edir. 3. Kreditin təminatlılıq prinsipi. Bank borcalanla bağlanmış kredit müqə-

vələsinə əsasən onu maddi xarakterli kreditlə təmin etməyi öhdəsinə götürür. Təminatlı kreditlər kommersiya bankı üçün çox yüksək risklə xarakterizə olunur. 4. Bank kreditindən məqsədyönlü istifadə prinsipi. Əgər bank kreditinin məqsədyönlü xarakteri müşahidə olunarsa, bu, bank baxımından böyük önəm daşıyacaqdır. 5. Diferensial yanaşma prinsipi. Bu prinsip təqdim edilmiş vəsaitin borcalan tərəfindən vaxtında ödənilməsinə etibarlı təminat verilməsini nəzərdə tutur.

Kreditin rolu müxtəlif funksiyaları yerinə yetirmə prosesində özünü göstərir. Bəzi tədqiqatçılar kreditin prinsipləri ilə yanaşı, əsas funksiyalarını da qeyd edirlər: fiziki və hüquqi şəxslərin, dövlətin müvəqqəti sərbəst maliyyə resurslarının toplanması, yenidən bölüşdürülməsi, nağd pulun dəyişdirilməsi funksiyaları [3, s.227]. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində kreditin yerinə yetirdiyi önəmli funksiyalara daxildir: 1. Kreditin bölüşdürülməsi funksiyası pul vəsaitlərinin təsərrüfat subyektləri arasında qaytarılmalı əsaslarla hərəkətdən ibarətdir. 2. Kreditin emissiya funksiyası. Bu funksiyaya əsasən bank kreditləşməsi yeni fondların yaranmasında önəmli rola malikdir. Banklar pul emissiyasına olan ehtiyaca ödəniş təklifini tez bir zamanda artırmaqla cavab verirlər. 3. Nəzarət funksiyası. Bu, kredit müqavilələrinin subyektləri tərəfindən kreditləşmənin prinsip və şərtlərinə riayət olunmasına nəzarətin reallaşdırılmasını təmin etmək məqsədi daşıyır. Nəzarət sayəsində kredit verilməzdən əvvəl risk proqnozları, borcalanın kredit qabiliyyəti, kredit müqavilələsinin şərtlərinə əməl olunması yoxlanılır. 4. Aktivlərin, depozit və ya böyük alış üçün kapitalın yığılmasını nəzərdə tutan yığım funksiyası. 5. İstehsal dövrü üçün əlavə vəsaitlərdən istifadə etməyə, habelə onun dəyişməsinə (keyfiyyət, xərc baxımından) imkan verən təkrar istehsal funksiyası. 6. Öz aktivləri olmadan istehsal prosesini sıfırdan təşkil etməyə imkan verən stimullaşdırıcı funksiya və s [4, s.215].

Kreditin rolu onun müxtəlif xüsusiyyətləri ilə xarakterizə olunur: 1. Bank və bank sistemlərinin yaradılmasında əsas rolunu oynayan iqtisadi kateqoriya kimi. İstehsal və ticarətin inkişafında kreditin rolunun artması bankların yaranmasına gətirib çıxarmışdır. Bank institutları kreditlə sahibkarlığın inkişafının stimullaşdırılması da daxil olmaqla, geniş spektrli pul əməliyyatlarını reallaşdırmağı nəzərdə tutur. Banklar iqtisadiyyatın ən önəmli

seçmətlərindən biri olmaqla cəmiyyətdə kredit hesablaşmalarını və pul dövriyyəsini təşkil edir. 2. Pul dövriyyəsinin təşkilinin əsas mexanizmlərindən biri kimi. Bütün iqtisadi fəaliyyət sahələrində pul dairəvi hərəkətdə olur. Ona görə kredit pulunun verilməsinin əsas strateji məqsədi onu mərkəzi banklara qaytarmaqdır. Pullar banklara qaytarılarsa, bu o deməkdir ki, kredit kapitalının və buna uyğun pul dövriyyəsi başa çatmışdır. Kredit vəsaitlərinin dövriyyə prosesinin sürətləndirilməsi pul dövriyyəsinin, milli valyutanın alıcılıq qabiliyyətinin və müxtəlif valyuta bazarlarında məzənnəsinin sabitliyi baxımından böyük önəm daşıyır. 3. Fərdi kapitalın fasiləsiz dövriyyəsinə təmin edən vasitə kimi. Kapital dövriyyəsi fasiləsiz olarsa, bu, onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin əsas şərtlərindən biri hesab olunur. Kapital dövriyyəsi dəyərin dövrünün bir mərhələsindən digərinə ardıcıl keçidinə əsaslanır və əmtəəlik məhsulların satışı ilə ümumi pul vəsaitlərinin və mənfəətin alınması ilə başa çatır [5, s.217]. 4. Dövlətin antiböhran vasitəsi kimi. Böhran dövrlərində Mərkəzi Bankın emissiya potensialı onları iqtisadiyyatın əsas monetar donorları rolu oynamaasına sövq edir. 5. Dövlət büdcəsinin sabitləşdirilməsi vasitəsi kimi. Mərkəzi Bankın emissiya resursları bazar iqtisadiyyatının ilkin, dövlət büdcəsindən ayırmalar isə ikinci dərəcəli pul məhsulu kimi çıxış edir. 6. Cəmiyyətin həyat tərzinə təsir edən elementlərinin formalaşdırılması vasitəsi kimi. Cəmiyyətin həyat tərzinin əsas elementlərinə yaşayış binaları, torpaq sahələri, şəxsi nəqliyyat vasitələri, radio və televiziya avadanlıqları, mebel dəstləri, soyuducu və digər məişət əşyaları daxildir.

Bankların kredit fəaliyyəti kredit əməliyyatlarını reallaşdırmaq məqsədilə lisenziyaya malik olan, müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin ödəniş, təxirəsalınmazlıq və geri ödəmə kimi şərtlərlə yerləşdirilməsi ilə bağlı bank fəaliyyətidir və mənfəət əldə etmək məqsədi daşıyır. Bankın kredit fəaliyyəti kredit münasibətlərinin ən geniş yayılmış formasıdır və yalnız ölkənin Mərkəzi Bankının lisenziyası olan maliyyə institutlarına verilir [6, s.84]. Kredit portfelinin keyfiyyətinin etibarlılığını gücləndirmək və artırmaqla kommersiya artımına nail olmaq istənilən bankın kredit fəaliyyətinin əsas məqsədidir. İqtisadi ədəbiyyatda kredit portfelinin müxtəlif təriflərinə, onun strukturunun və bank portfelindəki yerini müəyyənləşdirmək üçün müxtəlif elmi yanaşmalara rast gəlmək olar. Bəzi müəlliflər kredit

portfelinə bankın bütün maliyyə aktivləri və hətta öhdəlikləri kimi istinad edir, digərləri nəzərdən keçirilən anlayışı yalnız bankın kredit əməliyyatları ilə əlaqələndirir, digərləri isə kredit portfelinin sadə elementlər toplusu deyil, təsnifatlaşdırılmış məcmuə olduğunu vurğulayırlar.

Kredit portfelinin mahiyyətinin öyrənilməsinin metodoloji əsasını portfel nəzəriyyəsi təşkil edir. Bu nəzəriyyə 1952-ci ildə Nobel mükafatı laureatı Harri Markovitz tərəfindən təsis edilmişdir. Bu nəzəriyyə Ceyms Tobin və Uilyam Şarp kimi iqtisadçılar tərəfindən daha da inkişaf etdirilmişdir. Onların tədqiqatları əsasən maliyyə aktivləri portfelinin formalaşdırılması problemi ilə bağlı idi. Bununla belə, qeyd etmək lazımdır ki, kredit həm də maliyyə aktividir. Ona görə kredit portfelinin formalaşdırılması məsələlərini nəzəri cəhətdən əsaslandırmaq üçün bu nəzəriyyənin əsas prinsip və müddəalarından istifadə edilir [7, s.21].

Kredit portfelinin müəyyənləşdirilməsinə geniş və dar mənada nəzərdən keçirilməli olan yanaşmalar vardır. Dar mənada kredit portfeli, daha çox mənfəət əldə etmək məqsədilə bankların reallaşdırıldığı bütün növ kredit əməliyyatlarının məcmusu kimi başa düşülür. Balansın strukturunda bankın aktivlərinin ən böyük hissəsini kredit portfeli tutur ki, bu da gəlirlilik və risklilik səviyyəsinə malikdir. Ümumi anlayışda o, birlikdə götürülmüş bankın tələb və öhdəlikləri kimi çıxış edir, yəni həm balansın aktivlərində əks olunan tələbləri, həm də bankın balansının öhdəliklərində əks olunan öhdəlikləri ehtiva edir.

Bank işinin müasir inkişaf mərhələsində portfelinin keyfiyyəti bankın kommersiya müəssisəsi kimi yaşaması və davamlı inkişafı baxımından əsas məsələyə çevrilir. Kredit fəaliyyətinin əsas məqsədləri sırasına daxildir: gəlirlilik səviyyəsini təmin edən aktivlərin yaradılması; kredit vəsaitlərinin iqtisadi perspektivli, gəlirli layihələrə yatırılması; yeni kredit məhsullarının hazırlanması və fəal tətbiqi; göstərilən bütün xidmətlər çeşidinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi; rəqabət qabiliyyətinin artırılması və gücləndirilməsi. Bankların kredit fəaliyyətinin inkişaf səviyyəsi, sabitliyi və təhlükəsizliyi müasir mərhələdə maliyyə-kredit institutlarının fəaliyyətini xarakterizə edən önəmli göstəricilərdən biridir ki, bu da risklərin və maliyyə problemlərinin qiymətləndirilməsinə daha səmərəli yanaşmağa imkan verir. Bankların kredit fəaliyyətinin şaxələndirilməsinin vaxtında və düzgün təhlili milli iqtisadiyyatın

gələcək ümumi inkişaf perspektivlərini hərtərəfli proqnozlaşdırmağa imkan verir.

Şaxələndirmə müxtəlif subyektlər arasında vəsaitlərin yayılması ilə ümumi riskə məruz qalmanın azaldılması üsulu, riski azaltmaq məqsədilə aktiv və öhdəliklərin maliyyə alətləri səviyyəsində və onların komponentləri üzrə bölüşdürülməsidir. Bu üsul bankın sistem formalaşdırılan aktiv və öhdəlikləri kimi elementlərini nəzərdə tutan portfel yanaşmasına əsaslanır. Kredit riskinin effektiv optimallaşdırılmasına imkan verən şaxələndirmənin əsas formaları ola bilər: qiymətli kağızlar portfelinin şaxələndirilməsi; kredit portfelinin şaxələndirilməsi (verilən kreditlərin həcmi sabit saxlamaq şərti ilə onların daha çox müştəriyə yönəldilməsi); bankın valyuta sərbətinin şaxələndirilməsi (valyutalardan birinin məzənnəsinin aşağı düşməsi səbəbindən yaranan itkiləri azaltmaq məqsədilə digər valyutaların istifadəsi); vəsaitlərin cəlb edilməsi mənbələrinin şaxələndirilməsi (vəsaitlərin vaxtından əvvəl çıxarılması ehtimalını azaltmaq məqsədilə daha çox investolar arasında qiymətli kağızların yerləşdirilməsi, daha az məbləğdə banklararası kreditlərin və əmanətlərin cəlb edilməsi).

Hazırda Azərbaycanda bankların kredit fəaliyyətinin şaxələndirilməsinin ən geniş yayılmış istiqaməti fiziki şəxslərə kreditlərin verilməsi ilə bağlıdır. Fiziki şəxslərə bank kreditlərinin verilməsi bank sektorunun inkişaf istiqamətlərindən biridir ki, bu, ilk öncə, bankların gəlirli kredit məhsullarına ehtiyac duyması ilə bağlıdır. Əksər iqtisadçılar qeyd edirlər ki, fiziki şəxslərə kredit verilməsi bütün istehlak malları və xidmətləri üçün bazar tutumunun genişlənməsinə kömək edir. Buna görə bankların fiziki şəxslərə kredit verilməsi sahəsində aktiv fəaliyyəti istehsalın artmasına, əhalinin həyat keyfiyyətinin və səviyyəsinin yaxşılaşmasına səbəb olur. Bu baxımdan fiziki şəxslərə mənzil problemlərini həll etmək, o cümlədən təhsil almaq üçün verilən kreditlərin yenidən bölüşdürmə funksiyası ilə yanaşı sosial funksiyası da böyük önəm daşıyır. Xüsusi proqramların olması və bu kreditlər üzrə faizlərin aşağı salınması əhalinin gəlirlərinin bərabərləşməsinə və vətəndaşların ödəmə qabiliyyətinin artırılmasına kömək edir.

Bazarda ən populyar kreditlər ipoteka, avtomobil və istehlak kreditləridir. İpoteka krediti yaşayış sahəsinin girovu ilə ev almaq üçün verilən kreditdir. Bu gün ipoteka kreditləşməsi daşınmaz əmlaka

artan tələbat və əhalinin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasının sosial əhəmiyyəti ilə perspektivli sahə kimi görünür. Müəyyən bir fiziki şəxs üçün ipoteka kreditinin mövcudluğu alınan gəlir, faiz dərəcəsi və kreditin ödənilmə müddəti ilə müəyyənləşdirilir. Avtomobil kreditləri - bu kredit yeni və ya işlənmiş avtomobil almaq üçün verilə bilər. Təcrübə göstərir ki, əhali daha çox yeni avtomobil almağa üstünlük verir, banklar isə avtomobil istehsalçıları ilə birlikdə bonuslar və xüsusi proqramlar vasitəsilə kreditləşməni stimullaşdırır. İstehlak krediti fiziki şəxsin son istehlakı üçün verilən kreditdir və pərakəndə satış məntəqələrində konkret məhsulun alınması üçün verilə bilər. Hazırda dünyanın bütün ölkələrində fiziki şəxslərə kredit verilməsi dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərinin reallaşdırılmasına töhfə verməklə sosial və iqtisadi sabitliyin açarıdır. İqtisadiyyatın real sektorunun səmərəliliyi daha çox ölkədə fəaliyyət göstərən bank sisteminin keyfiyyətindən, xüsusən də bankların kredit fəaliyyətinin şaxələndirilməsi səviyyəsindən asılıdır [8]. Yaranan iqtisadi sabitləşmə şəraitində bankların kredit fəaliyyəti iqtisadi inkişafın davamlılığında ən önəmli amilə çevrilməlidir. Belə bir fəaliyyət növü müəssisə və təşkilatlara əlavə resurslar cəlb etməklə istehsalın artması üçün lazımı ilkin şərait yaratmağa imkan verir.

YEKUN

Beləliklə, son illər dünyada baş verən iqtisadi vəziyyətin reallıqları bankları qıt və bahalı pul resurslarını ən yüksək faiz marjası və tez gəlir təmin edən digər əməliyyatlarda yerləşdirməyə məcbur edir. Bu baxımdan bankların kredit fəaliyyətinin şaxələndirilməsi proseslərinin intensivləşdirilməsinə ehtiyac vardır. Bunlarla bağlı bir qrup məsələləri ümumiləşdirmişik:

- Müasir bankların kredit fəaliyyətinin və onların infrastruktur elementlərinin yeni bank texnologiyalarından istifadə etməklə təkmilləşdirilməsi mexanizminin hazırlanması zərurəti artmaqdadır.

- Bankların maliyyə resurslarının manevr etməsi və risklərin optimallaşdırılmasını genişləndirməyə imkan verə biləcək infrastrukturun yaradılması vacibdir, belə ki, nəticədə müxtəlif mülkiyyət formalı müəssisələr bank kreditlərindən qarşılıqlı faydalı və ən əsası uzunmüddət ərzində istifadə edə biləcəklər;

- Bunlarla bərabər, qeyd olunan tədbirlərin görülməsi ölkəmizdə bank sisteminin sabitliyini gücləndirməyə, kredit xidmətlərinin keyfiyyətini yüksəlt-

məyə, sistemli bank böhranları ehtimalını aradan qaldırmağa, investorların ölkənin bank sistemində və maliyyə bazarlarına inamını artırmağa əlavə əsaslar formalaşdırar və s.

Açar sözlər: Azərbaycan, bank sistemi, kredit, kredit fəaliyyəti, kredit fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, kredit resurslarının diversifikasiyalaşdırılması, kredit portfeli.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Олимов, У.М. Некоторые теоретические вопросы развития банковской системы / У.М. Олимов // Актуальные вопросы современной экономики. – 2021. № 2, – с. 243-250.

2. Yəzdani, M.Y. İran İslam Respublikasında özəl bankların iqtisadi inkişafda rolu. İqtisad üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dis. avtoreferatı. / – Bakı, 2018, – 32 s.

3. Теоретические аспекты банковского кредитования: сущность кредита, функции, принципы, виды / Т.И. Кружкова, И.Ю. Смирнова, А.В. Ручкин [и др.] // Вестник Алтайской академии экономики и права. – 2023. № 11-2, – с. 225-229.

4. Шойбул, Д.М. Роль банковского кредита в условиях рыночной экономики / Д.М. Шойбул, А.А. Хомушку // Экономика и бизнес: теория и практика. – 2022. № 5-3(87), – с. 214-216.

5. Джолдошева, Т.Ю. Теоретические основы кредита как экономической категории / Т.Ю. Джолдошева, А. Сабыржан // М. Рыскулбеков атындагы Кыргыз экономикалык университетинин кабарлары. – 2018. № 3(45), – с. 215-218.

6. Хегай, В.С. Особенности и перспективы развития банковского кредитования / В.С. Хегай, Т.З. Нгуен, О.А. Воротилова // Управление. Бизнес. Власть. – 2016. № 1(10), – с. 83-85.

7. Исембекова, Л.Д. Кредитный портфель коммерческого банка: факторы и проблемы формирования / Л.Д. Исембекова // Теоретические и практические аспекты современной науки: материалы Международной (заочной) научно-практической конференции, – Минск, – 14 марта 2022. – с. 20-27.

8. Pənahova, G.T. Bankların maliyyə sabitliyinin yüksəldilməsinin milli və regional iqtisadiyyata təsirinin qiymətləndirilməsi. / G.T. Pənahova // , – 22-23 aprel 2021. cild. 2, – s. 202-205.

ЛАЛА ШАХБАЗОВА,
Диссертант Лянкоранского Государственного
Университета,
Азербайджанская Республика,
E-mail: shahbazova1995@gmail.com

**Теоретические аспекты диверсификации
 кредитной деятельности банков в
 современное время**

РЕЗЮМЕ

В статье исследованы теоретические аспекты ускорения деятельности банков в условиях глобальных трансформаций. Для этого были приведены проблемы банковской системы и проанализированы особенности кредитной деятельности. Обоснована важность расширения источников кредитных ресурсов. Даны основные направления развития банковской инфраструктуры на основе высоких технологий. Рассмотрены проблемы диверсификации структуры банковских услуг и диверсификации их на основе цифровых технологий. С учетом новых задач были подведены итоги и внесены предложения по диверсификации кредитной деятельности банков.

Ключевые слова: *Азербайджан, банковская система, кредит, кредитная деятельность, совершенствование кредитной деятельности, диверсификация кредитных ресурсов, кредитный портфель.*

LALA SHAHBAZOVA,
Doctoral student of Lankaran State University,
Azerbaijan Republic,
E-mail: shahbazova1995@gmail.com

**Theoretical aspects of diversification of credit
 activities of banks in modern conditions**

SUMMARY

The article investigates the theoretical aspects of accelerating the activities of banks in the context of global transformations. For this purpose, the problems of the banking system were presented and the features of lending activities were analyzed. The importance of expanding sources of credit resources is substantiated. The main directions for the development of banking infrastructure based on high technologies are given. The problems of diversifying

the structure of banking services based on digital technologies are considered. Taking into account the new challenges, results were summed up and proposals were made to diversify the lending activities of banks.

Keywords: *Azerbaijan, banking system, credit, credit activity, improvement of credit activities, diversification of credit resources, loan portfolio.*